

4. maj 2020

NYT FRA FAGKONSULENTEN I MUSIK, MUSIK- OG LYDPRODUKTION, DANS OG DRAMATIK

Kære musiklærere

Følgende nyhedsbrev omhandler forskellige problemstillinger omkring eksamen og afslutningen på skoleåret.

Mundtlig musik under restriktioner

Skolerne åbnede i ugen efter påske for 3g'ere og 2. hf'ere. 3g'erne kan kun komme til skriftlig eksamen, hf'erne kan komme til mundtlig eksamen. Forholdene er meget forskellige på skolerne: Nogle steder er musiklokalerne helt lukkede, og der kan ikke udføres praktisk musik overhovedet; andre steder med mange lokaler og få elever spilles og synges der i større eller mindre grad. Hvis man ikke har mulighed for at lave praktisk musik, har man kunnet bede om at 2. hf'erne kommer op i et andet fag end mundtlig musik. Hvis du er en sådan situation, er det nok sidste udkald i denne uge.

1-2g'ere og 1. hf'ere undervises fortsat virtuelt, og alle afsluttende hold skal have årskaracter. Nogle af disse årskaracter skal også ophøjes til eksamenskaracterer for de gymnasiehold som er udtrukket til eksamen. Samtidig skal en del af disse karacter gives uden at vi har haft mulighed for praktisk musik siden 11. marts. Her er det væsentlig at pege på at vi skal give karacterer helt som normalt, dvs. som en helhedsvurdering hvor "musikudøvelse og musikkundskab vægtes lige".

I "Vejledning om afgivelse af afsluttende standpunktskaracter" peges derfor på at vi i vores karactergivning må inddrage elevernes arbejde og faglige præstationer fra før nødundervisningen:

Den enkelte lærer vil derfor i sin karactergivning skulle tage hensyn til, at nødundervisningen ikke nødvendigvis i samme grad giver læreren mulighed for at bedømme den enkelte elevs faglige niveau, ikke mindst i den mundtlige del af faget. I den forbindelse vil det være nødvendigt også at medtage elevens faglige præstationer fra den almindelige undervisning, inden nødundervisningen trådte i kraft. (s. 3)

Og særligt for de kunstneriske og praktiske fag:

I forbindelse med afgivelse af afsluttende standpunktskaracterer vil det med udgangspunkt i ovennævnte § 6 være vigtigt at anlægge et lidt bredere fokus i den helhedsvurdering af målopfyldelsen, der ligger til grund for den afsluttende standpunktskaracter, end normalt, så det ikke kommer eleven til skade, at praktiske dele af undervisningen ikke har kunnet gennemføres. Fx vil der kunne lægges vægt på elevernes faglige præstationer ifm. relevante, tidligere afviklede forløb, hvor eleverne i højere grad har haft mulighed for at opfylde de faglige mål inden for de praktiske dele af faget. (s. 3-4)

Samtidig fastholdes (med et strejf af paradokset) at:

Den afsluttende standpunktskaracter er en vurdering af elevens opfyldelse af de faglige mål i faget på det tidspunkt, hvor karacteren afgives. (s. 2)

<https://www.uvm.dk/gymnasiale-uddannelser/proever-og-eksamen?fbclid=IwAR3B3ShFONhmjWpJLjtXhGBDfxCzbyCUOgoSra4Dc06JBIyXF7fOYdH2IhA>
(Nederst til højre på den side der linkes til herover)

Man *kan* supplere sin vurdering af elevernes praktiske præstationer fra før 12. marts med video-afleveringer eller livetransmitterede solo-opgaver. Dette er nok mest oplagt på B-niveau hvor solo-opgave er en mulighed i forvejen (men ikke nødvendigvis noget eleverne har gjort i løbet af året). Dette er dog på ingen måde noget man skal, og hvis man vælger at gøre det, må man være bevidst om at man delvist prøver i noget andet end det undervisningen har fokuseret på. Omvendt kan man argumentere for at "eksaminandens vokale og/eller instrumentale færdigheder" indgår i bedømmelseskriterierne på alle niveauer. Men hvis man gør det, må man også være bevidst om at man ikke stiller eleverne helt lige, da det typisk vil være resursestærke elever der vil have instrumenter og udstyr.

Mest oplagt er det at fokusere på musikkundskabsdelen. Marie Louise Hansen og Nina Kjeldgaard har udarbejdet en plan for evaluering/repetitionssamtaler på C-niveau, som jeg har fået lov til at vedhæfte dette nyhedsbrev som bilag 1. Tak for det! Vi ved endnu ikke hvornår eleverne kommer tilbage, og det ser ud til at der administreres noget forskelligt på skolerne med hensyn til hvor meget undervisningstid der gives. Så det er helt sikkert en god ide at komme i gang med prøvetræningen på stx.

På hf skal der udføres individuelle faglige vurderingssamtaler (ligeledes beskrevet i "Vejledning om afgivelse af afsluttende standpunktskarakter"). Her vil skolerne helt sikkert derudover lægge nogle rammer.

Skriftlig eksamen og tekniske udfordringer

I forrige uge blev der udsendt et notat til skolerne og de eksamensansvarlige om afviklingen af årets skriftlige eksamen i musik. Notatet er todelt i ny og gammel ordning – men efter eksamensplanerne bliver justeret i denne uge vil jeg tro at der kun bliver hold der kommer op efter 2017-læreplanen i år. Notatet er ligeledes vedhæftet dette nyhedsbrev som bilag 2.

Væsentligt for de eksamensansvarlige er det at hele eksamen nu udleveres digitalt fra starten (både M1 og M2), og at alle hjælpemidler er tilladt for begge opgaver. Ligeledes at M1 og M2 skal afleveres samtidigt ved eksamens slutning.

Musik har derudover i år som jeg kan se det ikke mindre end tre særlige digitale udfordringer:

– Ved en uheldig manøvre (beskrevet i nyhedsbrevet fra februar og genoptrykt herunder) er det muligt for mac-elever at lave en pdf af deres M1 som ikke integrerer funktionsfonten. Det er alle elever forhåbentligt orienteret om i den normale undervisning.

– På trods af pænt stort og langvarigt pres er det ikke lykkedes Netprøver.dk at lave en fornuftig løsning på at musik har to afleveringer. Derfor må M1 i år afleveres i bilagsmappen og M2 i afleveringsmappen. Begge som pdf. Det pålægges i notatet skolerne manuelt at tjekke at begge

afleveringer har fundet sted. Her kan det være en god ide også at tjekke at M1 faktisk er afleveret som pdf.

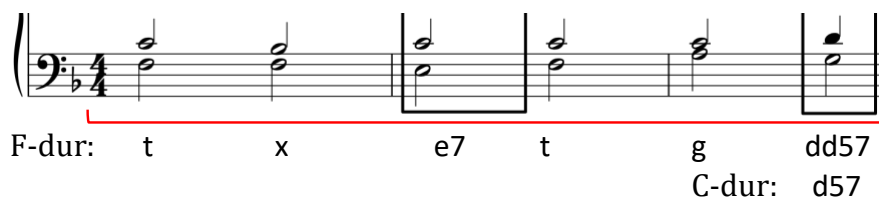
– Elever kan møde op til eksamen med et Primus-nodeskrivningsprogram der ikke fungerer, fordi de har opgraderet deres styresystem dagen før (som der efterhånden kan være temmelig mange gode grunde til at gøre). Jeg anbefaler skolerne at sørge for at der er en musiklærer til stede ved eksamen således at et sådant problem kan løses, fx med en ekstra backup-computer med Primus installeret – eller andet.

Hvis I har musikelever der skal til skriftlig eksamen i år, vil jeg bede jer om at tage notatet med ind til jeres eksamensansvarlige og snakke grundigt igennem hvordan I vil håndtere disse problematikker på jeres skole.

Om funktionsfont og pdf

Fra forrige nyhedsbrev:

Man bør være opmærksom på, at idet funktionsfonten ikke er en standardfont, kan man med en uhensigtsmæssig procedure komme til at lave en pdf, hvor fonten ikke integreres i dokumentet, men i stedet gemmes som de tastetegn som fonten anvender, se herunder:

F-dur: t x e7 t g dd57
C-dur: d57

I Word til Mac kan det ske hvis man ikke bruger printerdialogen (print til pdf), men derimod "Gem som"-funktionen, vælger pdf, og dernæst aktivt tilvælger "Bedst til elektronisk distribution og tilgængelighed (anvender Microsofts onlinetjeneste)". Det er en meget lidt oplagt måde at lave en pdf, men vær gerne opmærksom på det, fx ved kommende terminsprøve. I Word til Windows har der tidligere været en tilsvarende fejlmulighed, men i Windows 10 ser det ud til at fonten integreres korrekt, ligegyldigt hvordan man laver pdf'en. Tilsvarende i Pages til Mac.

Hvis eleverne har afleveret terminsprøven og andre M1-opgaver her i foråret korrekt som pdf'er, bør de have opdaget denne problematik (såfremt de har anvendt den lidt specielle måde at gemme som pdf). Derudover bedes I hvis I har eksamenshold, minde mac-eleverne om at de skal anvende pdf-knappen i printerdialogen.

Endelig kan nævnes at censorerne med lidt møje godt kan regne ud hvad eleven har tænkt, hvis denne fejl skulle opstå – men det ville være dejligt hvis vi kunne undgå det.

Om justering af evalueringskriterier

Torsdag d. 23. april mødtes knap 40 skriftlige musikkensorer det meste af en dag på videokonference og diskuterede nye opgavetyper, evalueringskriterier og elevbesvarelser mm. – som forberedelse til den kommende censurperiode. Årsagen til at vi var så mange (der er normalt

ca. 30 mere eller mindre faste skriftlige censorer) er glædelig – det ser ud til at der i år er en hel del flere A-niveauelever end normalt.

På konferencen blev der også testet nogle mindre ændringer og præciseringer i evalueringskriterierne, særligt omkring opgave B1 i M1. Hovedpointen er at vi sætter en grænse for hvor mange point der kan fratrækkes pga. manglende/forkerte bastoner og udvidelser (nemlig 1 point i alt), og at modulationen ændres til bonuspoint som kun kan lægges til, ikke trækkes fra. Effekten bør være at vi undgår at besvarelser nærmer sig 0 point selvom der fortsat er en del korrekte svar. Ændringerne er ret entydigt til elevernes fordel og bør ikke afstedkomme nogen forskel i vores undervisning, så jeg mener godt vi kan forsvare at lave dem på dette lidt sene tidspunkt i forhold til den kommende eksamen. Jeg vedhæfter de justerede evalueringskriterier til M1 her som bilag 3. Man kan læse i forordet hvor der er ændringer, og ændringerne står derudover med rødt i denne udkastsversion. Den vil senere komme på Materialeplatformen – men man kan roligt regne med at det er sådan eleverne vil blive vurderet til sommer.

Om undervisningsvejledningerne

Undervisningsvejledningerne justeres en gang om året, og vi nærmer os dette tidspunkt nu. Jeg hører rigtig gerne fra jer hvis I har spottet nogle fejl, uhensigtsmæssigheder eller ting der bør laves om.

Med ønsket om en trods alt god afslutning på skoleåret – og et håb om at vi i løbet af 2020 kan komme til at lave kor og band igen...

Thomas Hammer
Fagkonsulent i musik, dramatik, dans og musik- og lydproduktion
thomas.erik.hammer@stukuvvm.dk
Tlf 21647919

Repetition-af-pensum-samtale-i-grupper

I løbet af de kommende moduler vil jeg holde samtaler med jer i grupper af 3 på ca. 20 min. pr. gruppe. Jeg sammensætter grupperne.

Jeg vil bede jer om at sammenligne to numre fra det særligt studerede emne (the Beatles). Dernæst vil jeg bede jer om at sammenligne et Beatles-nummer med et nummer fra et af de to andre emner vi har gennemgået (Rapmusik eller Carl Nielsen) ud fra et musikalsk parameter. Jeg siger hvilke numre, og hvilke parametre.

Samtalerne er en del af vurderingsgrundlaget til årskaraktøren sammen med alt det andet I har lavet i år. Forbered jer derfor godt i hele pensum.

The Beatles (særligt studeret område)		Carl Nielsen (tematisk forløb)		Rap (tematisk forløb)	
<ul style="list-style-type: none"> • She Loves You • I Want to Hold Your Hand • Penny Lane • Strawberry Fields • Lucy in the Sky 		<ul style="list-style-type: none"> • Solen er så rød mor • Jeg ved en lærkerede • Jens Vejmand • Jeg bærer med smil • 1. symfoni, 1. sats 		<ul style="list-style-type: none"> • Cleaning Out my Closet (Eminem) • Fuck the Police (NWA) • Alright (Kendrick Lamar) 	
Interne parametre:	Eksterne parametre:	Interne parametre:	Eksterne parametre:	Interne parametre:	Eksterne parametre:
Melodik	Historisk perspektiv	Melodik	Historisk perspektiv	Form	Historisk perspektiv
Form	Biografisk perspektiv	Form	Biografisk perspektiv	Groove	Musiketnologisk perspektiv (hvilken kultur skabes omkring musikken)
Groove	Musiketnologisk perspektiv (hvilken kultur skabes omkring musikken)	Tekst i forhold til musik		Tekst i forhold til musik	Genretypiske træk
Sound					
Tekst i forhold til musik	Genretypiske træk				

Se derudover studieplanen på lectio. Undervisningsbeskrivelsen indeholder en oversigt over hvert forløb, samt hvilket fokus vi har lagt, og hvilke begreber vi har brugt undervejs.

Fredag d. 24.4	Få overblik over/repeter pensum om rapmusik: 30 min individuelt 30 min i gruppe i kanalerne i Teams 20 min. i grupper: Formuler 2 spørgsmål til rapmusik (på baggrund af jeres analyser). Brug mindst to musikfaglige begreber i hvert spørgsmål. Skriv dem i et fællesdokument, som jeg sender link til på Lectio.
Mandag d. 27.4	Få overblik over/repeter pensum om Carl Nielsen: 30 min individuelt 30 min i gruppe i kanalerne i Teams 20 min. i grupper: Formuler 2 spørgsmål til Carl Nielsen (på baggrund af jeres analyser). Brug mindst to musikfaglige begreber i hvert spørgsmål. Skriv dem i et fællesdokument, som jeg sender link til på Lectio.
Fredag d. 1.5	Få overblik over/repeter pensum om The Beatles: 30 min individuelt 30 min i gruppe i kanalerne i Teams 20 min. i grupper: Formuler 2 spørgsmål til The Beatles (på baggrund af jeres analyser). Brug mindst to musikfaglige begreber i hvert spørgsmål. Skriv dem i et fællesdokument, som jeg sender link til på Lectio.
Mandag d. 4.5	Kl. 10.05 – 10.25: gruppe 1 Kl. 10.30 – 10.50: gruppe 2 Kl. 10.55 – 11.15: gruppe 3
Fredag d. 7.5	Kl. 08.10 – 08.30: gruppe 4 Kl. 08.35 – 08.55: gruppe 5 Kl. 09.00 – 09.20: gruppe 6 Kl. 09.20 – 09.40: gruppe 7
Mandag d. 11.5	Kl. 10.05 – 10.25: gruppe 8 Kl. 10.30 – 10.50: gruppe 9 Kl. 10.55 – 11.15: gruppe 10

Opgaver man laver når man har tid i resten af modulerne:

- Besvar den quiz som jeg laver ud fra jeres spørgsmål til pensum
- Musicality academy: Træn musikteori
- Musik ressourcerum med forskellige træningssteder:
https://padlet.com/kjeldgaard_nina/lqacgqe2zmp0
- Se denne Beatles dokumentar: <https://www.dailymotion.com/video/x6t7y04>
- Lyt til denne Podcast "Producing the Beatles":
<https://open.spotify.com/episode/7g781OG5pwEjzZ8yOqLVDv?si=IhBYIUyFTHivubqHxCTdig>

Udlevering og aflevering af opgavesæt i musik A stx sommer- og sygetermin 2020

Den skriftlige prøve i musik A på stx vil i sommer- og sygeterminen 2020 udelukkende blive afviklet med brug af Netprøver.dk med mindre der er tale om elever, der skal op på gamle vilkår (fx omgængere eller 4-årige mgk'ere – se på følgende side om proceduren for disse).

Elever på formiddagshold må først forlade prøvelokalet kl. 13.00. Dette gælder uanset om den enkelte skole anvender muligheden for eftermiddagshold eller ej.

Den skriftlige prøve i musik er ligesom tidligere år delt i to delprøver: musikteori 1 og musikteori 2 (M1 og M2). Men fra i år skal begge delprøver være tilgængelige fra eksamens begyndelse (kl. 8.00 og kl. 13.00), og alle hjælpemidler vil være tilladt ved begge delprøver. De to delprøver skal endvidere afleveres samtidig ved eksamens afslutning, idet musikteori 2 skal afleveres under "Besvarelse", mens musikteori 1 skal afleveres under "Ekstramateriale". Begge delprøver skal afleveres i pdf.

Idet eksaminanderne ikke vil modtage en særskilt kvittering for aflevering af musikteori 1 under "Ekstramateriale" i Netprøver, påhviler det institutionen at sikre, at denne aflevering har fundet sted, før eksaminanden forlader eksamen. Fx ved at den eksamensansvarlige åbner de enkelte eksaminanders afleveringsmapper i Netprøver, eller ved at eksaminanden viser sine Netprøve-afleveringer til eksamensvagten. Det kan være en god ide at opfordre eksaminanderne til at navngive deres afleveringer M1 og M2 (for henholdsvis musikteori 1 og musikteori 2), så de er let genkendelige.

Det påhviler ligeledes institutionen at orientere eksaminanderne om denne afleveringsprocedure, senest ved eksamens begyndelse.

Både konverteringen til pdf af musikteori 1 fra tekstbehandlingsprogram (med særlige funktionsfonte, der ikke altid integreres) og musikteori 2 fra nodeskrivningsprogram kan frembyde særlige problemer for nogle eksaminander (afhængig af font, tekstbehandlings- og nodeskrivningsprogram). Institutionen bør sikre sig, at holdenes undervisere er klar over disse problemer, og på forhånd har instrueret eksaminanderne i, hvordan man løser dem.

Endelig har musikfaget i år et særligt teknisk problem, idet et af de mest anvendte nodeskrivningsprogrammer (Primus) ikke fungerer på Macs styresystem Catalina. Det vil sige, at elever som dagen før eksamen ved et uheld er kommet til at opdatere deres Mac, ikke vil være i stand til at løse M2-opgaven. På baggrund af disse tekniske udfordringer anbefales det, at skolen sikrer, at der er en teknisk kyndig musiklærer tilstede ved eksamen.

Spørgsmål kan rettes til fagkonsulent Thomas Hammer, e-mail: thomas.erik.hammer@stukuvvm.dk, tlf: 21647919.

Udlevering og aflevering af opgavesæt i musik A stx 2020 for eksaminander, der går til eksamen på vilkår i 2013-læreplanen

Til disse eksaminander er udarbejdet særlige opgavesæt, hvori der indgår en delprøve uden hjælpemidler, som skal afvikles på papir.

Hvilket prøvemateriale modtager institutionen?

Alle institutioner modtager til hver enkelt eksaminand et papirhæfte med delprøven uden hjælpemidler (musikteori 1), et papirhæfte med delprøven med hjælpemidler (musikteori 2) samt en cd-rom med lydoptagelserne, der kan afspilles i en almindelig cd-afspiller (ligesom ved tidligere prøveterminer).

Herudover vil følgende være tilgængeligt i Netprøver.dk: opgavehæftet til musikteori 2 i pdf-format, lydoptagelserne både til musikteori 1 og musikteori 2, samt XML-filer. Disse filer vil være tilgængelige for eksaminanderne i Netprøver.dk, når opgavesættet er klarmeldt af institutionen i Netprøver.dk (kl. 8.00 eller kl. 13.00).

Institutionen modtager endvidere som backup et eksemplar af en cd med alle lydoptagelserne (samme format som cd til eksaminanderne) og et eksemplar af en cd med XML-filerne.

Hvordan afvikles prøven?

Det tilsendte prøvemateriale giver den enkelte institution mulighed for at tilrettelægge prøveafviklingen, så den er tilpasset lokale forhold, fx mht. lokaler og instrumenter. Det er – som altid – vigtigt, at institutionen tilrettelægger gennemførelsen af prøven, så den kan gennemføres under forhold, der er egnede til at udelukke, at eksaminanden kommunikerer utilsigtet, anvender ikke-tilladte hjælpemidler eller i øvrigt overtræder eksamensreglerne.

Det tilsendte prøvemateriale (dvs. begge papirhæfter samt cd med lydoptagelser) skal udleveres af institutionen til eksaminanden fra prøvens start. Institutionen kan dog også give adgang til lydoptagelserne via Netprøver.dk (se nedenfor).

Første delprøve uden hjælpemidler (musikteori 1)

Institutionen kan med det tilsendte prøvemateriale afvikle den første delprøve uden hjælpemidler (musikteori 1) som ved tidligere prøveterminer.

Institutionen kan også vælge at give eksaminanderne adgang til lydoptagelserne via Netprøver.dk samt at give eksaminanderne mulighed for at anvende en computer tilkoblet et USB-keyboard, så eksaminanderne på den måde har adgang til et tangentinstrument. I dette tilfælde påhviler det institutionen at føre tilsyn med, at eksaminanderne ikke uretmæssigt anvender computeren udover til de ovenfor nævnte funktioner. Bemærk, at lydoptagelserne kan afspilles direkte fra Netprøver.dk uden brug af afspilningsudstyr.

I begge tilfælde skal eksaminanderne udfylde det udleverede papirhæfte, som skal afleveres til institutionen. Institutionen kan fremsende eksaminandernes papirbesvarelser til censorerne via sporbar postforsendelse (ligesom ved tidligere prøveterminer) eller vælge at indscanne eksaminandernes papirbesvarelser og sende disse til censorerne digitalt, fx ved hjælp af sikker e-mail.

Anden delprøve med hjælpemidler (musikteori 2)

Efter en time må eksaminanden – som ved tidligere prøveterminer – benytte hjælpemidler.

Prøvematerialet til den anden del af prøven, dvs. pdf-fil med delprøven med hjælpemidler (musikteori 2) samt lyd- og XML-filer til musikteori 2, udleveres til eksaminanden via Netprøver.dk. Papirhæftet med opgaver til musikteori 2 samt tilhørende lydoptagelser skal herudover udleveres af institutionen fra prøvens start (kl. 8.00 eller kl. 13.00).

Eksaminanderne skal aflevere deres besvarelse af musikteori 2 i Netprøver.dk.

Yderlige spørgsmål

Spørgsmål kan rettes til fagkonsulent Thomas Hammer, e-mail: thomas.erik.hammer@stukuvm.dk, tlf: 21647919.

**»Lærerens hæfte«
Evalueringsskriterier for
skriftlig musik A 2020**

Udkast

Indholdsfortegnelse

FORORD	1
GENEREL INDLEDNING	2
EVALUERINGSKRITERIER FOR M1	4
M1-BESVARELSE TIL KARAKTEREN 12	9
INDLEDNING TIL EVALUERINGSKRITERIERNE FOR M2	13
M2 OPGAVE E1 – VOKALARRANGEMENT	15
BAS	16
TRESTEMMIGHED/ALT.....	17
RYTMISK/PROSODISK ARBEJDE	20
EKSEMPEL PÅ VOKALSATSBESVARELSE TIL 12	22
M2 OPGAVE E2 – POPROCKARRANGEMENT	24
FLYDEKOR OG RYTMISERET FLYDEKOR	25
KORSVAR OG RYTMISK/PROSODISK ARBEJDE	26
MEDSTEMMER.....	28
BAS	31
TROMMER OG BAS/GROOVE	32
EKSEMPEL PÅ POPROCKBESVARELSE TIL 12	35
M2 OPGAVE E3 – JAZZARRANGEMENT	38
FLYDEKOR OG RYTMISERET FLYDEKOR	39
KORSVAR OG RYTMISK/PROSODISK ARBEJDE	41
MEDSTEMMER/BLOKSATS/CLOSE HARMONY	43
BAS	45
TROMMER OG BAS	48
EKSEMPEL PÅ JAZZBESVARELSE TIL 12	51

Forord

Kære kollega

Det er med stor fornøjelse, at vi kan præsentere "Lærerens hæfte" for skriftlig musik. Hæftet indeholder beskrivelser, forklaringer og evalueringskriterier for alle discipliner i den nye skriftlige eksamen i musik på A-niveau. Første prøvesæt udkom i efteråret 2018 efter at have været præsenteret, justeret og diskuteret på to dialogmøder og et FIP-kursus. Det andet prøvesæt udkommer i løbet af foråret 2019.

Lærerens hæfte og de nye prøvesæt er udarbejdet i samarbejde med undertegnede af denne arbejdsgruppe:

Dolly Kjeldsen, Kalundborg Gymnasium
Merete Wendler, Aurehøj Gymnasium
Nicolai Glahder, Frederiksborg Gymnasium
Thomas Hammer, Nørre Gymnasium

Venlig hilsen
Uffe Englund, fagkonsulent
2/2 - 2019

Lærerens hæfte er hermed udkommet i 2020-version.

Her er der bla. foretaget et par ændringer i pointgivning i opgave B1, afsnittet om trintalssystemer er justeret en smule, og der er tilføjet en lille uddybning om prosodisk arbejde i poprock. Endelig er der rettet et par mindre fejl og indsat et korrekt link til funktionsfonten.

Venlig hilsen
Thomas Hammer, fagkonsulent
27/4 - 2020

Generel indledning

Gymnasireformen fra 2017 og den tilhørende nye læreplan og vejledning medførte en række ændringer af den skriftlige studentereksamen i musik. Ændringer som også hænger sammen med de generelle krav til de nye eksaminer som gælder alle fag. Disse ændringer handler blandt andet om at eksamensopgaverne "skal forenkles og fornys"; at det skal sikres, "at der i alle fag er en klar sammenhæng mellem, hvad eleverne skal kunne, og hvad eleverne bliver evalueret på ved prøverne"; samt at overgangen til digitale prøver skal ske, uden at indholdet af prøverne forsvinder. Digitaliseringen skal endda "bidrage til en faglig og pædagogisk forbedring af prøverne."

For musik ligger forenklingen først og fremmest i prøvens anden del – Musikteori 2 – hvor antallet af opgaver eleven kan vælge imellem, reduceres fra fem til tre. Således udgår dels den hidtidige opgave 5 (delopgaver), som har været en del af opgavesættet siden 2003, dels opgave 1 (harmonisering og udsættelse af koralmelodi), som endda i lange perioder har været kernen i opgavesættene helt siden musikfagets første forsøgseksamen i 1958. Processen frem mod denne forenkling har været lang og har været diskuteret igennem en årrække. Årsagerne til at netop koralen og delopgaverne bortfalder, er ønsket om, at de forskellige opgaver grundlæggende set bør teste de samme kompetencer – og her falder blandt andet harmoniseringsdelen i de to opgaver udenfor. Samtidig er det ønsket, at der med redueringen til tre opgaver kan ske en øget faglig udvikling omkring de resterende opgaver.

I prøvens første del – Musikteori 1 – er der sket en større justering, således at alle opgaver nu tydeligt handler om musikalsk analyse. Derved skal Musikteori 1 i højere grad end tidligere understøtte arbejdet med musikalsk analyse i mundtlig musik og skriftligt i forbindelse med SRO og SRP. Derved skal opgaven skabe større sammenhæng mellem de meget forskelligartede dele af musikfaget. Opgaven skal – ligesom resten af sættet – løses digitalt og kommer derved til at træne eleverne i at skrive musikalsk analyse i et tekstbehandlingsprogram med de særlige udfordringer dette har.

Med overgangen til digital prøve forsvinder forbuddet mod hjælpemidler i Musikteori 1 og den tidlige afgrænsning mellem M1 og M2. Dog tilstræbes det i udarbejdelsen af opgaverne, at der fortsat skal anvendes ca. 1 time på M1 og ca. 4 timer på M2. Endelig forsvinder forbuddet mod brug af særlige faciliteter i de nodeskrivningsprogrammer, der anvendes i arbejdet med Musikteori 2.

Størstedelen af "Lærerens hæfte" har form af evalueringskriterier til de forskellige opgaver i de nye eksamenssæt. Disse erstatter dermed musikfagets ældre evalueringskriterier for poprock (2010/2012), jazz (2012) og evalueringskriterierne for M1 (2015). Evalueringskriterierne kan ses som en slags nødvendig tilføjelse til vejledningen, da det netop for musikfaget (hvis vigtigste skriftsprog er noder) er vanskeligt at udtrykke sig præcist om musik i vejledningens sprog. Evalueringskriteriernes vigtigste formål er dels at præcisere det præcise musikalske, analytiske og arrangementstekniske indhold i opgaverne, dels at sikre en ensartet og transparent vurdering af opgaverne. De skriftlige censorer er således forpligtet til at anvende dem i deres vurderinger, og den enkelte lærer kan dermed her hente sikker hjælp i arbejdet med at vurdere den enkelte elev.

Evalueringskriterierne til M2 beskrives nærmere i en indledning senere i dette hæfte.

Musikteori 1 digitalt

M1 skal laves i Word eller et tilsvarende tekstbehandlingsprogram og afleveres i pdf. Tekstbehandlingsformatet er valgt, fordi det giver de bedste muligheder for, at eleven kan besvare opgaven med de fonte, eleven måtte ønske at anvende. Specialfonte integreres i dokumentet, når man printer eller gemmer til pdf, hvorved det sikres, at alt hvad eleven skriver, vil kunne læses af censorerne. Derudover giver det også den enkelte underviser mulighed for at lave opgaver til eleverne i samme format som det, de skal skrive eksamensopgaven i. Endelig træner det mere generelt eleverne i at skrive om musik i et tekstbehandlingsprogram med specialfonte og nodeeksempler og forbereder derved SRO og SRP. Eksamensopgaven kan også fint løses i fx Pages.

Ulempen ved formatet er, at eleven ved et uheld kan komme til at slette opgavetekst eller noder. Derfor står opgavetekst og noder også i selve den html-baserede opgave. I praksis betyder det ikke noget, hvis eleven kommer til at slette lidt af opgaveteksten, men skulle en elev komme til at slette noget vigtigt, kan eleven blot åbne en ny version af eksamensopgaven og kopiere det manglende over i den version, der arbejdes i.

Det er naturligvis vigtigt, at læreren demonstrerer for eleverne, hvordan man arbejder med musikalsk analyse i Word eller et tilsvarende tekstbehandlingsprogram. Læreren bør vise eleverne, at eksamensopgaven er forudindstillet til, at man anvender standardtypografi de fleste steder – at den er forudindstillet til, at man anvender en bestemt typografi med funktionsfont enkelte steder – og at eleverne forstår og kan ændre typografier. Ligeledes bør læreren vise eleverne, at der som hjælp i eksamensopgaven er indsat tabulatorer, der gør det nemmere at indsætte becifringer og funktionstegn over og under noderne. Det bør også demonstreres, at man kan indsætte becifringer og funktionstegn på andre måder – blandt andet fordi man ikke kan være sikker på, at typografier og tabulatorer overføres korrekt til alle versioner af alle tekstbehandlingsprogrammer på alle platforme.

Til at løse eksamensopgaven (B1) kan man med stor fordel anvende en funktionsfont. Rune Bech Lauesen har fremstillet fonten "Funktionstegn", som meget præcist dækker de tegn man har brug for til at løse M1-opgaverne. Fonten og en vejledning til den kan hentes her:

<https://emu.dk/stx/musik/prover-og-eksamen/funktionsfont-til-musikteori-1>.

Der findes også andre funktionsfonte, som kan anvendes, fx Opus og Amadeus.

Evalueringsskriterier for M1

De forskellige opgaver i M1 vægtes i dette forhold:

A vægter en $\frac{1}{8}$

B1 vægter en $\frac{1}{4}$

B2 vægter en $\frac{1}{8}$

C vægter en $\frac{1}{4}$

D vægter en $\frac{1}{4}$

I evalueringsskriterierne for M1 arbejdes med et pointsystem, hvor der kan gives maksimalt 40 point. Fordelt på de enkelte opgaver vil pointtallene se således ud:

A = 5 point

B1 = 10 point

B2 = 5 point

C = 10 point

D = 10 point

Der gives en delkarakter på basis af denne oversættelsesskala:

Point	Karakter	Karakterbeskrivelse
35-40 point	12	Karakteren 12 gives for den fremragende præstation, der demonstrerer udtømmende opfyldelse af fagets mål, med ingen eller få uvæsentlige mangler.
30-34 point	10	Karakteren 10 gives for den fortrinlige præstation, der demonstrerer omfattende opfyldelse af fagets mål, med nogle mindre væsentlige mangler.
22-29 point	7	Karakteren 7 gives for den gode præstation, der demonstrerer opfyldelse af fagets mål, med en del mangler.
17-21 point	4	Karakteren 4 gives for den jævne præstation, der demonstrerer en mindre grad af opfyldelse af fagets mål, med adskillige væsentlige mangler.
13-17 point	02	Karakteren 02 gives for den tilstrækkelige præstation, der demonstrerer den minimalt acceptable grad af opfyldelse af fagets mål.
6-12 point	00	Karakteren 00 gives for den utilstrækkelige præstation, der ikke demonstrerer en acceptabel grad af opfyldelse af fagets mål.
0-5 point	-3	Karakteren -3 gives for den helt uacceptable præstation.

Der rundes ikke opad – således er 29,5 point lig med karakteren 7.

Evalueringsskriterierne og pointsystemet skal både ses som et hjælpemiddel til at give en korrekt og ensartet bedømmelse af opgaveløsninger og som en tydeliggørelse af, hvad der forventes af løsningerne af de forskellige opgaver.

Det er tilstræbt at gøre pointsystemet så simpelt som muligt og samtidigt fleksibelt nok til at kunne rumme relativt forskelligartede opgaver. Et af formålene med den nye M1 er, at opgaverne i højere grad skal afspejle virkelige analysepraksisser på et for faget centralt musikalsk materiale – og hvor analys materialet så vidt muligt er gennemgående og udsættes for forskellige analysemetoder. Således vil det ikke være muligt at standardisere opgaverne i samme grad som tidligere.

Opgave A – Akkordlæsning

“Notér becifring over kasserne. Angiv bastone, når en anden tone end grundtonen ligger i bassen.”

Faglige delmål

Eksaminanden skal notere becifring inkl. bastone over akkorder noteret i partitur (g-, bratsch- og fnøgle). Hver akkord, der ønskes aflæst, er indrammet, og sværhedsgraden er (eksemplificeret med C som grundtone): De fire treklange: dur, mol, formindsket, forstørret (C, Cm, Cdim eller Co, C^{aug} eller C⁺). Durtreklangen kan optræde med tilføjet (stor) sekst eller tilføjet septim (stor, lille): C6, Cmaj7, C7 eller none (stor, lille): C9, C7b9, Cmaj9. Mol-treklangen kan optræde med tilføjet (stor) sekst og tilføjet septim (lille): Cm6, Cm7 eller none (stor) Cm9. Den formindskede treklang kan optræde med lille septim (Cm7b5) og formindsket septim (den formindskede firklang, Cdim7). Desuden kan forekomme sus4-akkorder med eller uden lille septim: Csus4, evt. C7sus4. Akkorderne kan forekomme i omvendingerne tert i bas, kvint i bas og septim i bas.

Vurdering

Opgaven kan tildeles op til 5 point. Hvis opgaven indeholder 5 akkorder, der skal aflæses, vil hver korrekt noteret becifring medføre et point. Hvis akkorderne optræder med terts, kvint eller septim i bassen, skal dette angives. Man kan fratække et halvt point for manglende eller forkert udvidelsestone, eller manglende eller forkert bastone. Som udgangspunkt gives det fulde point for den simplest mulige becifring, dog godtages fx Em7/g for G6, Gm6/e for Em7b5 og Ddim7/h for Hdim7. Der kan gives halve point for delvist korrekte becifringer af firklange (fx Cm7 i stedet for C7, og Fm7 i stedet for Fm7b5). Treklange skal aflæses korrekt for at udløse point. Som det fremgår af de faglige delmål skelnes i denne (og i de øvrige opgaver i skriftlig musik) mellem dim som treklang og dim7 som firklang, og følgelig medfører det fradrag af et halvt point, hvis en dim7-akkord becifres dim.

Opgave B – Harmonisk analyse

B1 – Harmonisk analyse 1

“Foretag funktionsharmonisk analyse af de med rødt understregede områder – ud fra de opgivne becifringer og de becifringer, du har noteret i opgave A. Angiv bastonens trin under funktionstegnet, hvis funktionen ikke har grundtonen i bassen. Du skal angive den eller de tonearter, du analyserer ud fra.”

B2 – Harmonisk analyse 2

“Foretag harmonisk analyse af nedenstående becifringer. Angiv funktionstegn, hvis opgaven er funktionsharmonisk, og angiv trintal, hvis opgaven er modal. Angiv hvilken tonalitet harmonikken er udtryk for, og giv en kort begrundelse. Grundtonen er xx.”

Faglige delmål

Eksaminanden skal analysere funktionsharmoniske (dur og mol) og modalharmoniske progressioner ved at anføre toneart og analysetegn (funktionstegn eller trintal) under becifringerne til et stykke musik. Eksaminanden skal derudover kort argumentere for, hvorfor der er tale om enten funktionsharmonik eller modalharmonik.

Sværhedsgrad – funktionsharmonik: hovedfunktioner, parallelakkorder samt bidominanter, akkordudvidelser, (f.eks. S6, tilføjede septimer), forudhold (D[♯], D[♭]), ufuldkomne dominanter, skuffende opløsning (Ts). Opgaven i funktionsharmonisk analyse kan indeholde modulation.

Sværhedsgrad – modalharmonik: dorisk, mixolydisk og æolisk modus. I den harmoniske vurderingsopgave B2 er anført melodien grundtone, men ikke dens tonalitet.

B1 og B2

Opgave B er delt i to opgaver, B1 og B2, hvor B1 er en opgave i funktionsharmonisk analyse, eventuelt med modulation, mens B2 er en opgave, som enten er funktionsharmonisk eller modal. B2 er en harmonisk vurderingsopgave, hvor eksaminanden udover angivelse af trintal eller funktionsbetegnelser skal vurdere og argumentere for, hvilken slags tonalitet opgavens akkorder er udtryk for.

Vurdering B1

Der gives 10 point for en korrekt løsning. Pointfordelingen foretages i praksis ved, at der tages udgangspunkt i målopfyldelse, der giver 10 point, og derfra fratrækkes for mangler og fejl i besvarelsen. En opgave kan ikke få mindre end 0 point – og naturligvis heller ikke mere end 10 point. Der gives 0 point, hvis intet er udfyldt, eller intet er korrekt.

Hver korrekt funktion tæller ca. et point, og omvendt fratrækkes et point, hvis funktionen er angivet forkert. Med én funktion menes fx alle tonikaer eller alle vekseldominanter i opgaven, uanset hvor mange gange funktionen optræder. Bidominanter til forskellige funktioner anses for at være forskellige funktioner og giver derfor et point hver. **Hvis fx kun ca. halvdelen af en bestemt funktion er udfyldt korrekt, fratrækkes kun ca. et halvt point.** Hvis funktionen ikke har grundtonen i bassen, skal bastonens trin angives under funktionstegnet. Manglende eller forkerte bastoner, eller manglende eller forkerte udvidelsestoner, kan give et fradrag på ca. et halvt point per funktion. **Der kan dog højst fratrækkes samlet et point i alt for manglende bastoner og manglende udvidelser.** Ved ufuldkomne dominanter er det pga. traditionelle forhold valgfrit, om man vil sætte bastoneangivelse. Ved harmoniske synonymmer vil bedømmelsen være ens: Sp7 med tertsen i bassen vil således anses som lige så korrekt som S6. Tp efter dominanter i stedet for Ts (**i durtoneart**) vil dog anses som en fejl. **En overvejende korrekt fundet og placeret modulation giver ca. 2 point ekstra, men helt særligt for modulationen fratrækkes der ikke, hvis den ikke findes. Der er altså tale om ekstra point.**

Modulationen skal angives med den korrekte toneart, der analyseres ud fra. Det er udtryk for god forståelse af klassiske modulationer, hvis akkorder, der fungerer som hængsler mellem to tonearter, analyseres ud fra begge tonearter. Det anses som en korrekt modulationsbeskrivelse, hvis blot dominant til tonikaforbindelsen i den midlertidige toneart er angivet. Ligeledes hvis modulationsområdet er lagt lidt for bredt. Påpegning af kvintskridtssekvenser og andre iagttagelser kan udløse ekstra point. Korrekte funktionsbetegnelser på eventuelt forkert aflæste becifringer fra opgave A kan afhængigt af sammenhængen tildeles fulde point.

Ikke alle B1-opgaver vil have modulation, og det vil være angivet i opgaven, om der er modulation eller ej. Der vil ikke være et fast antal funktioner i denne opgave.

Vurdering B2

Der gives 5 point i alt for korrekt besvarelse. Der gives 2 point for korrekte trintal eller funktionsbetegnelser, og 3 point for en korrekt vurdering og bestemmelse af tonalitet.

Opgaverne vil enten være funktionsharmonisk dur, funktionsharmonisk mol, eller modale (æoliske, doriske eller mixolydiske). Æolisk og modal mol anses som synonymmer. Eksaminanden skal tage stilling til, hvilken af disse fem muligheder opgaven er udtryk for. Bestemmelsen af tonalitet skal begrundes – fx igennem hvilket skalamateriale akkorderne anvender, og igennem forholdet imellem akkorderne (kvintfald, kvartfald, trinvis bevægelser osv.). Også andre forhold kan inddrages, fx fravær eller tilstedeværelse af ledetoneforbindelser og spændingsakkorder. Et par korrekte udsagn, der er med til at begrunde bestemmelsen af tonalitet, anses som fyldestgørende. Der gives samlet 3 point for den korrekte bestemmelse af tonalitet og begrundelse.

Man kan frit vælge, hvilket trintalssystem man ønsker at anvende i løsningen af denne opgave. Dvs. enten et absolut trintalssystem, hvor alle trin angives ud fra durskalaen, og akkordstruktur (dur, mol, dim osv.) og udvidelser angives som ved becifringer (fx vil Eb6 i tonearten C-mol her være bIII6) – eller et diatonisk trintalssystem, hvor trin angives relativt ud fra den toneart, man angiver at analysere ud fra (fx vil Eb6 i tonearten C-mol her være III6), og hvor der kun angives akkordstruktur, hvis denne afviger fra den toneart, man analyserer ud fra. **Man kan også anvende et semirelativt becifringsystem, hvor man angiver trin ud fra den toneart man analyserer ud fra, men samtidig angiver akkordernes struktur eksplicit som i det absolutte trintalssystem.**

Uanset hvilket trintalssystem man anvender, skal akkordstruktur og udvidelser fremgå (eksplicit eller implicit). ~~Udvidelser skal angives absolut (som i moderne becifringer) eller relativt (som i generalbasbecifring), men skal være konsekvent angivet indenfor opgaven.~~

Eksaminanden behøver ikke at angive, hvilket trintalssystem der anvendes. Ved de relative, diatoniske trintalssystemer skal angives, hvilken tonalitet der analyseres ud fra. Ved absolut trintalssystem kan man udelade det (herved er det underforstået, at der analyseres ud fra durtonalitet).

Hvis man anvender et relativt, diatonisk trintalssystem, kan man godt analysere ud fra en anden tonalitet/modalitet end musikstykket har – så skal den korrekte tonalitet blot fremgå tydeligt og entydigt af vurderingsafsnittet. Fx kan man godt analysere denne rundgang ud fra C-dur – og efterfølgende konkludere, at den er C-mixolydisk:

	C	Dm7	Bb	F
C-dur:	I	II7	bVII	IV

Hvis opgaven er funktionsharmonisk, skal der anvendes funktionsbetegnelser, og hvis opgaven er modal, skal der anvendes trintal. Hvis der i en besvarelse er foretaget en forkert vurdering af, om der skal anvendes trintal eller funktionsbetegnelser, vil der blive fratrukket ca. et point.

Opgave C – Melodisk analyse

”Foretag en analyse af denne melodi. Analysen skal indeholde en angivelse af melodiens struktur, herunder en inddeling i perioder/fraser, og en beskrivelse af opgavemelodiens melodiske og rytmiske opbygning. Melodiens toneart, taktart og ambitus angives i de tre bokse.”

Faglige delmål

Eksaminanden skal foretage en kortere skriftlig melodisk analyse af en melodi. Analysen ønskes formidlet i prosa. Elementer i beskrivelsen af opgavemelodiens melodiske og rytmiske opbygning kan være: Karakteristiske rytmiske motiver, tonegentagelser, trin- og springvise bevægelser, akkordbrydninger, prægnante intervaller, bevægelsesretning, simple og varierede gentagelser, sekvenser og omvendinger samt motivisk slægtskab, kernetoner, modulation og brug af toneartsfremmede toner, åbne og lukkede periodeslutninger, drejebevægelser, melodiske buer og højdepunkt.

Melodien vil være forsynet med taktal.

Vurdering

Der gives 10 point for en korrekt og fyldestgørende besvarelse.

Der gives et halvt point for henholdsvis korrekt toneart og taktart. Der gives 1 point for korrekt ambitus. For intervalnavne større end oktav kan man enten vælge benævnelserne none, decim, undecim osv. eller oktav plus sekund, oktav plus tert, oktav plus kvart osv. Hvis intervallerne er rene, behøver det ikke at angives. Ren undecim og oktav plus kvart er altså lige korrekt. For øvrige intervaller gælder det, at ambitus skal angives ved både intervalnavn og størrelse. Hvis størrelsen er forkert eller ikke er angivet, fratrækkes ½ point.

Der gives 2 point for en korrekt angivelse af melodiens struktur. Denne strukturbeskrivelse skal indeholde en opdeling af melodien i perioder/fraser, hvis længde skal angives. Forholdet imellem melodiens perioder/fraser angives med bogstaver.

De resterende 6 point gives for en beskrivelse med relevante fagbegreber af frasernes melodiske og rytmiske karakter, herunder en argumentation for strukturbeskrivelsen. Det er på ingen måde nødvendigt, at alle perioder beskrives i detaljer – men det forventes, at væsentlige træk ved melodien behandles. Hvis en melodi indeholder tydelig sekvens, vil det som regel medføre et fradrag af point, hvis det ikke bemærkes i analysen.

Opgave D – Rytmisk analyse

”Foretag en analyse af rytmikken i partituret. Kom herunder ind på rytmiske mønstre, gentagelsesstrukturer og forholdet imellem stemmerne.”

Faglige delmål

Eksaminanden skal foretage en kortere skriftlig rytmisk analyse af et partitur. Analysen ønskes formidlet i prosa. Eksaminanden skal kunne: Læse rytmisk notation, analysere rytmiske mønstre og

modrytmer, f.eks. pulsmarkering, backbeat/afterbeat, underdelingsniveauer, gentagelsesmønstre, ostinater, synkope/lift, off-beat, claverytmik og polyrytmik samt analysere stemmernes rytmiske samspil, f.eks. komplementærrytmik og sammenfald.

Vurdering

Der gives 10 point for en korrekt og fyldestgørende besvarelse.

Der gives 2 point for, at besvarelsen dokumenterer korrekte og relevante taktpositioner (fx "at 16.-delsclavesfiguren starter på 2-også i bassens 2. takt"). ~~Alle iagttagelser skal udpeges i partituret.~~ Det er ikke nødvendigt, at samtlige rytmiske mønstre dokumenteres med taktpositioner, men i løbet af analysen skal eksaminanden dokumentere centrale iagttagelser.

Der gives 4 point for identifikation af de relevante rytmiske strukturer i de enkelte stemmer, fx pulsmarkering, underdeling, afterbeat, offbeat (8.-delsoffbeat eller 16.-delsoffbeat), clavesrytmik (8.-dels- eller 16.-delsclave).

Der gives 1 point for en korrekt beskrivelse af de enkelte stemmers gentagelsesstrukturer.

Endelig gives 3 point for en korrekt beskrivelse af relevante rytmiske forhold mellem stemmerne, fx sammenfald og komplementærrytmik.

Ikke alle rytmiske strukturer og rytmiske forhold imellem stemmerne behøver at udpeges, men de centrale.

Uddybninger:

- Melodiske iagttagelser er som udgangspunkt ikke en del af denne opgave, men må gerne forekomme. Visse melodiske figurer kan ligefrem danne en rytme i sig selv (fx guitarfiguren i Coldplays Clocks eller basostinatet i Jacksons Billie Jean, der begge har 8.-delsunderdelinger, der danner clavesfigurer), og kan derfor være væsentlige at trække frem. Rytmiske og melodiske gentagelsestrukturer kan også være forskellige indenfor en stemme; og derfor relevante at pege på.
- Soundmæssige iagttagelser hører ikke til i denne opgave, men kan godt undtagelsesvist indgå, hvis de giver mening i forhold til den rytmiske analyse. Fx kan bestemte markeringer have særlig vægt, fordi de fx er mikset langt frem i lydbilledet, eller fordi de er understreget med en særlig soundmæssig effekt.
- Det er ikke meningen at opgaven skal demonstrere stilkendskab, selvom det naturligvis ikke gør noget. Eksaminanden behøver fx ikke kende til begreber såsom halvtempo, dobbelttempo, walking bas, pumpebas eller standardrockrytme, men skal være i stand til at beskrive fænomenerne korrekt.
- Det er heller ikke et krav, at det forklares, hvordan groovet rytmisk virker eller opleves, selvom en grooveanalyse ofte kan have det praktiske formål at forklare, hvorfor et groove virker på en bestemt måde.